



آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته _____ سال _____ در دانشکده _____ دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی _____ سرکار خانم/جناب آقای دکتر _____، مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر _____ از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب منصور حبیبی دانشجوی رشته روانشناسی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضا:

۱۹، ۱، ۵ منصور حبیبی

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می‌باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می‌باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین‌نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب دانشجوی رشته و رودی سال تحصیلی مقطع دانشکده متعهد می‌شوم کلیه نکات مندرج در آئین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین‌نامه فوق‌الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضاء:
تاریخ:



دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

رشته روانشناسی عمومی

مقایسه ویژگی‌های شخصیتی، کیفیت زندگی و جهت‌گیری مذهبی

رانندگان متخلف و غیرمتخلف

منصور بختیار

استاد راهنما:

دکتر سید کاظم رسول‌زاده طباطبایی

استاد مشاور:

دکتر رسول روشن

تابستان ۱۳۸۹

تقديم به

مادرم

تشکر و قدردانی:

از استاد عالیقدر جناب آقای دکتر سیدکاظم رسول زاده طباطبایی به خاطر زحمات بی‌دریغ ایشان و حوصله و عنایت فراوانی که در هدایت و راهنمایی این پایان‌نامه داشتند و با دقت نظر خاص خویش در تمامی مراحل کار هدایتم نموده‌اند، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

همچنین از زحمات استاد بزرگوار جناب آقای دکتر رسول روشن که زحمت مشاوره این پایان‌نامه را بر عهده داشتند بسیار سپاسگزارم.

چکیده

عامل انسانی مهم‌ترین عامل در تخلفات و حوادث رانندگی است. از این رو، پژوهش حاضر به مقایسه ویژگی‌های شخصیتی، کیفیت زندگی و جهت‌گیری مذهبی رانندگان متخلف و غیرمتخلف پرداخته است. نمونه این پژوهش که از نوع علی-مقایسه‌ای است، شامل ۵۰ راننده متخلف و ۵۰ راننده غیرمتخلف است که به صورت روش دردسترس در شهرک آزمایش حضور داشته‌اند. همه این رانندگان مرد بوده و پرسشنامه‌های اطلاعات جمعیت‌شناختی، ویژگی‌های شخصیتی نئو، کیفیت زندگی (فرم کوتاه‌شده ۳۶ سئوالی) و جهت‌گیری مذهبی را تکمیل نموده‌اند.

نتایج تحلیل در نرم افزار SPSS نشان داد، رانندگان متخلف روان‌آزرده‌گرایی بیشتری دارند؛ اما تفاوت معناداری در ویژگی شخصیتی برون‌گرایی در رانندگان متخلف و غیرمتخلف وجود ندارد. همچنین، سطح کیفیت زندگی و جهت‌گیری مذهبی بیرونی در رانندگان متخلف نسبت به رانندگان غیرمتخلف پایین‌تر است. از آنجا که عامل روان‌آزرده‌گرایی با عواطف منفی ارتباط دارد، به نظر می‌رسد افراد دارای نمره بالا در روان‌آزرده‌گرایی، دارای ویژگی‌هایی چون بی‌ثباتی هیجانی، اضطراب، عصبانیت و پرخاشگری بالا باشند که با رفتارهای مخاطره‌آمیز رانندگی و تخلف ارتباط دارد. همچنین، به نظر می‌رسد، به دلیل مشکلات قانون‌پذیری در جامعه ایران، رانندگان چه برون‌گرا و چه درون‌گرا به یک میزان تخلف می‌کنند و رانندگان متخلف برون‌گراتر از غیرمتخلفان نیستند. بعلاوه، رانندگان متخلف، احتمالاً اضطراب، عصبانیت، پرخاشگری و عاطفه منفی بیشتری تجربه می‌کنند؛ در نتیجه دارای کیفیت زندگی روانی و جسمانی پایین‌تری از رانندگان غیرمتخلف هستند. همچنین، احتمالاً رانندگانی که جهت‌گیری مذهبی بیرونی بیشتری دارند، از مذهب خود در جهت آرامش و کسب حمایت اجتماعی استفاده می‌کنند و به همین دلیل مرتکب تخلف کمتری می‌شوند.

کلیدواژه‌ها: رانندگان متخلف، ویژگی‌های شخصیتی، کیفیت زندگی، جهت‌گیری مذهبی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	فهرست جدولها.....
ز	فهرست نمودارها

فصل اول: مقدمه و کلیات پژوهش

۲	۱-۱- مقدمه
۳	۱-۲- بیان مساله
۷	۱-۳- ضرورت پژوهش
۸	۱-۴- هدفهای پژوهش
۸	۱-۵- فرضیه‌های پژوهش
۹	۱-۶- تعریف نظری و عملیاتی متغیرهای پژوهش
۹	۱-۶-۱- تخلف در رانندگی
۹	۱-۶-۲- شخصیت
۹	۱-۶-۳- کیفیت زندگی
۱۰	۱-۶-۴- جهت‌گیری مذهبی
۱۱	۱-۷- خلاصه فصل

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۱۳	۱-۲- رانندگان متخلف
۱۳	۱-۱-۲- مقدمه

- ۲-۱-۲- عوامل موثر بر تصادفات رانندگی..... ۱۵
- ۲-۲- شخصیت..... ۱۶
- ۲-۲-۱- مقدمه..... ۱۶
- ۲-۲-۲- تعریف شخصیت..... ۱۷
- ۲-۲-۳- رویکرد صفات در بررسی شخصیت..... ۱۸
- ۲-۲-۴- رویکرد پنج‌عاملی شخصیت..... ۱۹
- ۳-۲- جهت‌گیری مذهبی..... ۲۳
- ۳-۲-۱- مقدمه..... ۲۳
- ۳-۲-۲- تأثیر مذهب و نظریه‌ها درباره آن..... ۲۴
- ۳-۳-۲- جهت‌گیری مذهبی و مدل درونی و بیرونی..... ۲۷
- ۴-۲- کیفیت زندگی..... ۲۹
- ۴-۲-۱- مقدمه..... ۲۹
- ۴-۲-۲- تعریف کیفیت زندگی..... ۳۰
- ۴-۲-۳- ابعاد کیفیت زندگی..... ۳۱
- ۴-۴-۲- روش‌های سنجش کیفیت زندگی..... ۳۲
- ۵-۲- پژوهش‌های مرتبط در حوزه‌های شخصیت، جهت‌گیری مذهبی، کیفیت زندگی و رانندگان متخلف..... ۳۶

فصل سوم: فرایند روش‌شناختی و طرح پژوهش

- ۱-۳- روش پژوهش..... ۴۷
- ۲-۳- جامعه آماری..... ۴۷
- ۳-۳- نمونه و روش نمونه‌گیری..... ۴۸
- ۴-۳- ابزار پژوهش..... ۴۸

۴۸ پرسشنامه شخصیتی نئو	۳-۴-۱
۴۹ پرسشنامه کیفیت زندگی	۳-۴-۲
۵۰ مقیاس جهت گیری مذهبی	۳-۴-۳
۵۱ فرم اطلاعات جمعیت شناختی	۳-۴-۴
۵۱ روش جمع آوری داده‌ها	۳-۵
۵۱ روش تجزیه و تحلیل داده‌ها	۳-۶
۵۲ خلاصه فصل	۳-۷

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

۵۴ اطلاعات جمعیت شناختی	۴-۱-۱
۵۴ سن	۴-۱-۱-۱
۵۵ تحصیلات	۴-۱-۲
۵۶ وضعیت تاهل	۴-۱-۳
۵۶ نوع شغل	۴-۱-۴
۵۷ میزان درآمد	۴-۱-۵
۵۸ سابقه بیماری	۴-۱-۶
۵۹ توصیف داده‌ها	۴-۲
۵۹ پرسشنامه شخصیتی نئو	۴-۲-۱
۶۱ پرسشنامه کیفیت زندگی	۴-۲-۲
۶۳ پرسشنامه جهت گیری مذهبی	۴-۲-۳
۶۵ تجزیه و تحلیل داده‌ها در راستای فرضیه‌های پژوهش	۴-۳
۶۵ بررسی فرضیه اول پژوهش	۴-۳-۱

۶۶ ۲-۳-۴- بررسی فرضیه دوم پژوهش
۶۶ ۳-۳-۴- بررسی فرضیه سوم پژوهش
۶۷ ۴-۳-۴- بررسی فرضیه چهارم پژوهش
۶۸ ۴-۴- یافته‌های جانبی
۷۰ ۵-۴- خلاصه فصل

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

۷۲ ۱-۵- بحث در چارچوب یافته‌ها
۷۸ ۲-۵- نتیجه‌گیری و بحث کلی
۸۰ ۳-۵- محدودیت‌های پژوهش
۸۱ ۴-۵- پیشنهادهای پژوهش
۸۲ ۵-۵- خلاصه فصل

فهرست منابع

۸۴ الف- منابع فارسی
۹۲ ب- منابع انگلیسی

فهرست جدولها

عنوان	صفحه
جدول ۴-۱- توزیع فراوانی و درصد افراد گروه نمونه برحسب سن	۵۴
جدول ۴-۲- توزیع فراوانی و درصد افراد گروه نمونه برحسب سطح تحصیلات	۵۵
جدول ۴-۳- توزیع فراوانی و درصد افراد گروه نمونه برحسب وضعیت تأهل	۵۶
جدول ۴-۴- توزیع فراوانی و درصد افراد گروه نمونه برحسب نوع شغل	۵۷
جدول ۴-۵- توزیع فراوانی و درصد افراد گروه نمونه برحسب درآمد	۵۸
جدول ۴-۶- توزیع فراوانی و درصد افراد گروه نمونه برحسب سابقه بیماری	۵۸
جدول ۴-۷- شاخص‌های آماری خرده مقیاس‌های پرسشنامه شخصیتی نئو در گروه نمونه	۵۹
جدول ۴-۸- شاخص‌های آماری خرده مقیاس‌های پرسشنامه کیفیت زندگی در گروه نمونه	۶۱
جدول ۴-۹- شاخص‌های آماری زیرمقیاس‌های جهت‌گیری مذهبی در گروه نمونه	۶۳
جدول ۴-۱۰- آزمون T مستقل برای مقایسه رانندگان متخلف و غیرمتخلف در ویژگی روان‌آزرده‌گرایی	۶۵
جدول ۴-۱۱- آزمون T مستقل برای مقایسه رانندگان متخلف و غیرمتخلف در ویژگی برون‌گرایی	۶۶
جدول ۴-۱۲- آزمون T مستقل برای مقایسه رانندگان متخلف و غیرمتخلف در کیفیت زندگی	۶۷

جدول ۴-۱۳- آزمون T مستقل برای مقایسه رانندگان متخلف و غیرمتخلف در

جهت‌گیری مذهبی درونی.....۶۸

جدول ۴-۱۴- آزمون T مستقل برای مقایسه رانندگان متخلف و غیرمتخلف در

ویژگی‌های شخصیتی.....۶۹

جدول ۴-۱۵- آزمون T مستقل برای مقایسه رانندگان متخلف و غیرمتخلف در

جهت‌گیری مذهبی بیرونی.....۷۰

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

نمودار ۴-۱- نمودار ستونی میانگین خرده مقیاس‌های پرسشنامه شخصیتی نئو در رانندگان

متخلف و غیرمتخلف..... ۶۰

نمودار ۴-۲- نمودار ستونی میانگین خرده مقیاس‌های کیفیت زندگی در رانندگان متخلف

و غیرمتخلف..... ۶۲

نمودار ۴-۳- نمودار ستونی میانگین زیرمقیاس‌های جهت‌گیری مذهبی در رانندگان متخلف

و غیرمتخلف..... ۶۴

فصل اول

مقدمه و کلیات پژوهش

۱-۱ - مقدمه

صدمات ناشی از حوادث ترافیکی، یک مساله بزرگ برای سلامت عمومی است. در کشورهای پیشرفته ۱۰ درصد و در کشورهای در حال توسعه ۳۰ درصد از تخته‌های بیمارستانی به مجروحان ناشی از تصادفات رانندگی اختصاص دارد (نوری‌فر، ۱۳۸۳). در ایران برآورد می‌شود که سالانه حدود ۴۰۰ هزار نفر به علت حوادث ترافیکی در بیمارستان‌ها بستری و ۲ میلیون نفر نیز دچار آسیب‌های خفیف می‌شوند (متولیان و همکاران، ۱۳۸۴).

در پژوهش‌های مختلف، علت تصادفات رانندگی را در چهار عامل انسانی، جاده، خودرو و شرایط محیطی جستجو کرده‌اند (رضایی، ۱۳۸۴؛ ملکوتی، ۱۳۸۱). از جمله عوامل مربوط به جاده می‌توان به خرابی‌های موجود در سطح راه، عرض کم جاده، لغزندگی و نوع جاده اشاره کرد (ملکوتی، ۱۳۸۱؛ عسگری، ۱۳۷۴). از نظر عوامل مربوط به وسیله نقلیه مواردی از قبیل تاثیر نوع ماشین، فرسودگی لوازم و استحکام بدنه مورد تحقیق قرار گرفته است (صنّعی، ۱۳۸۱). در زمینه عوامل محیطی نیز تاثیر عوامل اقلیمی از جمله ریزش برف، باران و پدیده مه مورد بررسی قرار گرفته است (کرمی، ۱۳۸۲).

عامل انسانی مهم‌ترین عامل در تخلفات و حوادث رانندگی است (حق‌شناس و همکاران، ۱۳۸۴). پژوهش‌های انجام شده در بعد انسانی گاهی فقط به یک عامل متمرکز شده است مثل تاثیرات مصرف الکل و مواد مخدر، حواس‌پرتی، خستگی و اختلالات روان‌پزشکی راننده (دومایس^۱ و

^۱. Dumais, A.

همکاران، ۲۰۰۵). اما بسیاری از پژوهش‌ها عوامل متعددی نظیر شیوه رانندگی، ویژگی‌های شخصیتی، نگرش‌ها و انگیزش فردی را مورد بررسی قرار داده‌اند (سومر^۱، لاجونن^۲ و اوزکان^۳، ۲۰۰۲).

شعار معروف تیلمن^۴ و هابس^۵ (۱۹۴۹؛ به نقل از لاجونن، ۲۰۰۱) مبنی بر اینکه یک فرد به همان طریق رانندگی می‌کند که زندگی می‌نماید، می‌تواند حاوی تلویحات فوق‌العاده مهمی در زمینه تأثیرات ویژگی‌های شخصیتی بر رفتار رانندگی باشد. علاوه بر این پژوهش‌های مختلفی نشان‌دهنده ارتباط شخصیت و سازه‌های دیگری همچون جهت‌گیری مذهبی (خداپناهی و خوانین‌زاده، ۱۳۷۹؛ تیکس^۶ و فریزر^۷، ۲۰۰۵؛ کالdestad^۸، ۱۹۹۵) و کیفیت زندگی (سیمپسون^۹ و همکاران، ۱۹۹۶؛ زکی، ۱۳۸۶) هستند. با بررسی بیشتر می‌توان به تاثیر احتمالی این متغیرها در سبک رانندگی رانندگان و تخلفات و تصادفات ناشی از آن پی برد.

۱-۲- بیان مساله

تخلفات رانندگی همواره یکی از علل بروز مشکلات و حوادث در جوامع می‌باشد که بسته به بافت فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی جوامع، میزان و نوع آن متفاوت است. اگر چه در بروز تخلفات رانندگی، عوامل محیطی، کنترلی و اجرایی نیز نقش دارند، اما علل انسانی به عنوان اصلی‌ترین عامل، بالاترین درصد علت تخلفات گزارش شده است؛ به طوری که آمارها نشان می‌دهد در ۹۰ الی ۹۵ درصد تخلفات رانندگی، عامل انسانی تعیین کننده اصلی است (حق‌شناس و همکاران، ۱۳۸۴).

¹. Sumer, M.

². Lajunen, T.

³. Ozkan, T.

⁴. Tillman

⁵. Hobbs

⁶. Tix, A. P.

⁷. Frazier, P. A.

⁸. Kaldestad, E.

⁹. Simpson, P. L.

پژوهشها نشان می‌دهد که آمار تصادفات و تخلفات رانندگی در گروهی از رانندگان با ویژگی‌های شخصیتی خاص، بیشتر از دیگران است (بارگس^۱، ۲۰۰۲)، به عنوان مثال صفت شخصیتی هیجان طلبی به میزان زیادی احتمال خشونت در رانندگی را نشان می‌دهد (لاجونن، ۲۰۰۱). استعداد بروز رفتارهای ضداجتماعی نیز با خشونت در رانندگی و نحوه رانندگی خشن و میزان تصادفات رابطه دارد (بنر^۲ و همکاران، ۲۰۰۴). آیزنک نیز با توجه به پژوهش‌های خود اینگونه نتیجه می‌گیرد که افراد برون‌گرا دارای تکانشوری زیادی هستند و در جهت رسیدن به سطح انگیختگی مطلوب، به رفتارهای مخاطره‌آمیز بیشتری نسبت به افراد عادی دست می‌زنند (آیزنک، ۱۹۸۵؛ به نقل از ولراث^۳ و تورگرسن^۴، ۲۰۰۲).

در همین راستا گودرزی و شیرازی (۱۳۸۴) نشان داده‌اند که در جامعه ایرانی، تحریک‌جویی و خرده مقیاسهای آن یعنی تجربه‌جویی، هیجان طلبی و تنوع طلبی با رانندگی پر خطر مرتبط است و نتایج پژوهش فراهانی و کثیرلو (۱۳۸۵) حاکی از آن است که بین رانندگان متخلف و غیر متخلف در پنج عامل شخصیتی تفاوت معنادار وجود دارد، بدین ترتیب که میانگین نمرات رانندگان متخلف در عامل برون‌گرایی و روان‌آزرده‌گرایی بیشتر از رانندگان غیر متخلف است و در سه عامل پذیرا بودن، توافقی بودن و مسوولیت‌پذیری نمرات آنها نسبت به رانندگان غیر متخلف کمتر است. همچنین از میان پنج عامل شخصیتی، عامل روان‌آزرده‌گرایی قدرت پیش‌بینی تخلفات رانندگی را دارد. البته وجود ناهمخوانی‌های احتمالی در نتایج مربوط به پژوهش‌هایی که به بررسی ویژگی‌های شخصیتی رانندگان متخلف می‌پردازند، می‌تواند به خاطر استفاده از مقیاس‌ها و پرسشنامه‌های مختلف در پژوهش‌ها و یا به خاطر تفاوت‌های فرهنگی جوامع مورد مطالعه باشد.

1. Burgess, C.

2. Bener, A.

3. Vollrath, M.

4. Torgersen, S.

از سویی دیگر پژوهشها نشان می‌دهد ساخت شخصیت با جهت‌گیری مذهبی ارتباط دارد (خداپناهی و خوانین‌زاده، ۱۳۷۹). طبق نظر آیزنک (۱۳۷۷)، درون‌گراها به نگرشهای آرمان‌گرا تمایل دارند و به باورها و نگرشهای مذهبی گرایش پیدا می‌کنند، حال آنکه برون‌گراها نگرشهای واقع‌گرا دارند. از دیدگاه آلپورت (۱۹۵۰؛ به نقل از کلانینگر^۱، ۱۹۹۶) جهت‌گیری مذهبی به دو صورت درونی و بیرونی می‌باشد. آلپورت معتقد است شخص با جهت‌گیری مذهبی بیرونی، مذهبش را به کار می‌گیرد. در صورتیکه فردی با جهت‌گیری مذهبی درونی با مذهبش زندگی می‌کند. بر اساس نظر آلپورت، مذهب درونی، مذهبی فراگیر، دارای اصول سازمان یافته و درونی شده است که خود هدف است، نه وسیله‌ای برای رسیدن به هدف. شخصی که جهت‌گیری مذهبی درونی دارد مذهبش با شخصیتش یکی می‌شود در حالیکه شخصی که جهت‌گیری مذهبی بیرونی دارد، مذهبش با شخصیتش تلفیق نشده و برای او مذهب وسیله‌ای برای ارضای نیازهای فردی است. کالدستد (۱۹۹۵) شخصیت را عامل کلی در توسعه انواع جهت‌گیری مذهبی می‌داند.

پژوهشها نشان می‌دهد جهت‌گیری مذهبی بیرونی رابطه مثبتی با رگه اضطراب (پارک^۲ و همکاران، ۱۹۹۰) و جهت‌گیری مذهبی درونی رابطه منفی با تعدادی از ویژگی‌های شخصیتی از جمله اضطراب و افسردگی دارد (تیکس و فریزر، ۲۰۰۵). نتایج پژوهش بیرشک و همکاران (۱۳۸۰) و امینی و ملکشاهی (۱۳۸۰) نیز مؤید رابطه منفی بین اضطراب و مذهبی بودن است.

به اعتقاد برخی پژوهشگران، مذهب با تأثیر بر کیفیت زندگی و چگونگی حل تعارضها به وحدت یافتگی سازمان روانشناختی و شکل‌گیری شخصیتی سازش یافته کمک می‌کند (لوین^۳، ۱۹۹۶). کیفیت زندگی شامل رضایت از زندگی، احساس خوشبختی و شادکامی است که جنبه‌هایی از سلامت به شمار می‌روند (ونهاون^۴، ۲۰۰۰؛ باولینگ^۵ و ویندسور^۱، ۲۰۰۱).

^۱. Cloninger, S. C.

^۲. Park, C.

^۳. Levin, J. S.

^۴. Veenhoven, R.

^۵. Bowling, A.

کیفیت زندگی را می‌توان به چهار بعد شامل عملکرد جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی تقسیم کرد که هر یک از این ابعاد خود دارای اجزایی است. اجزای عملکرد روانی شامل وجود یا فقدان اضطراب، افسردگی، سازش و بیماری است و اجزای عملکرد معنوی شامل پرداختن به کارهای مذهبی از قبیل دعا و راز و نیاز با خداست (برگر^۲ و همکاران، ۱۹۹۸). پژوهشها وجود ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و کیفیت زندگی را تأیید کرده‌اند که از آن جمله می‌توان به سیمپسون^۳ و همکاران (۱۹۹۶) و زکی (۱۳۸۶) اشاره کرد.

با توجه به موارد عنوان شده و نقش مهم عوامل انسانی در بروز تخلفات رانندگی، مساله پژوهش حاضر بررسی عوامل روان‌شناختی موثر در بروز تخلفات رانندگی می‌باشد. از میان عوامل روان‌شناختی مختلف، پژوهش حاضر به دنبال بررسی ویژگی‌های شخصیتی، کیفیت زندگی و جهت‌گیری مذهبی است تا امکان ریشه‌یابی عوامل انسانی مربوط به تخلفات رانندگی فراهم گردد. بنابراین در راستای مبانی نظری و پژوهش‌های صورت گرفته، می‌توان سوالات پژوهشی زیر را مطرح نمود:

۱. ویژگی شخصیتی روان‌آزرده‌گرایی در رانندگان متخلف در مقایسه با رانندگان غیرمتخلف، چگونه است؟

۲. ویژگی شخصیتی برون‌گرایی در رانندگان متخلف در مقایسه با رانندگان غیرمتخلف، چگونه است؟

۳. کیفیت زندگی در رانندگان متخلف در مقایسه با رانندگان غیرمتخلف، چگونه است؟

۴. جهت‌گیری مذهبی در رانندگان متخلف در مقایسه با رانندگان غیرمتخلف، چگونه است؟

1. Windsor, J.

2. Berger, A. M.

3. Simpson, P. L.